



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Praxis Episcopalis

Piasecki, Paweł

Coloniae Agrippinae, 1620

De Hæreticis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61608](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61608)

ramentū tenet *Arm. ver. iuramentum. n. 6.* dummodo adsit intentio quæ si desit ut accidit in iniuris, vel si protestatur iurās coram alijs se non intendere iurare, non tenet. *cap. verum. de iureiuran.*

De illicitis autem ut disponitur extrauag. præmissa, & de illis quæ continent peccatū, iuramentum etiā cum intentione factum non tenet, nec indiget dispositione. *c. si verū. c. quanto. lo. cit. de iureiuran.* si tamen illicitum fuerit non ex parte iurantis, sed alterius in cuius fauorem iuratur, ut de soluendo vsuras,

vel vi seu metu extortum, obligat & est seruandum, licet repeti possint vsuræ, postquam iuramento fuerit satisfactum. Vel antequam incurrat perjurium, peti potest ab Episcopo absolutio à iuramento, qui, si iuratum fuerit per contractum nominatum, ex quo ius alteri fuerit quæsitum, non nisi citata parte absolutionem præstare debet; si autem ius alteri quæsitum non fuerit contractu nominato, absque vocatione partis absolvere potest. *Conar. loc. cit. lib. 1. cap. 4. à num. 5. ad 15.*

ARTICVLVS VI. De Hæreticis.

- 1 *Episcopus est Ordinarius Inquisitor in sua Diœcesi.*
- 2 *Episcopus potest procedere contra Hæreticum, licet Inquisitor etiam procedat.*
- 3 *Hæreticus quis dicatur.*
- 4 *Testis quis esse possit in causa hæresis.*
- 5 *Hæretico an debeat concedi procurator.*
- 6 *Hæreticus condemnatus appellari non potest.*
- 7 *Inculpatus de hæresi causa pendente an admittendus ad Missam.*
- 8 *Hæresis præsumptiones quæ dicantur violentæ vel leues.*
- 9 *Excommunicatus per seuerans per annum est suspectus de hæresi.*
- 10 *Confessarius sollicitans pœnitentem ad libidinem suspectus de hæresi.*
- 11 *Inquisitionis officium impugnans, quas pœnas incurrat.*
- 12 *Hæreticus quando tradendus Curie seculari.*
- 13 *Iudex tradens Curie seculari damnatum, si mors sequatur an incurrat irregularitatem.*
- 14 *Iudæi iudicari possunt ab officio Inquisitionis certis casibus.*
- 15 *Talmud Iudæorum est prohibitum.*
- 16 *Iudæi compelli debent ad conciones audiendas.*

Hæresis quoque est crimen Ecclesiasticū. *c. vt inquisitionis. de here. in 6.* & Episcopus est Iudex Ordinarius causarum hæresis in Diœcesi sua, ita quod non impediatur formare præcessū, licet inquisitor adsit in Diœcesi & procedat. sed hoc casu vel separatim vel coniunctim cum inquisitore formare potest processū.

*c. per hoc. lo. cit. Clem. 1. eo. tit. si tamē seorsum procedunt, debent sibi communicare acta & vterq; simul proferre sententiā: & si fuerint discordes remittere debent instructā causam ad Sedem Apost. *Siman. de Cath. inst. tit. 25. nu. 4.* Vnde & processū contra hæreticos, & super libris prohibitis, licet adsit Inquisitor,*

N n 3. publi-

publicare potest Episc. collecti ramen libri prohibiti, Inquisitori consignari debent, vt respondisse S. Congr. Inquisit. testatur *Franch. Leo in sua prax. c. 37.*

3. Hæreticus autem dicitur, qui existens baptizatus errat pertinaciter in fide. *ex Sim. cit. tit. 31.* vbi multis explicat quis sit dicendus hæreticus, vel qui pertinaciter aliquid credit, quod est fidei catholice contrarium. *Nau. in manual. c. 11. num. 22.* Dummodo verbo, scripto, vel facto exprimat suum errorem, aliter enim, solus mentalis error quoad incurrendum excommunicationem, seu alias poenas fori exterioris, non faciet hæreticum cum Ecclesia actum mentis nudum non iudicet. *Arm. verb. Hæresis. num. 1.*

4. In causa hæresis potest esse testis idem qui denunciat. *c. in omni. de testib. potest etiam esse testis quilibet, licet criminis fuerit particeps, infamis, periurus, dummodo non sit inimicus accusati. cap. in fide. accusat. de hæretic. in 6. cit.* Duo tamen huius qualitatis testes non faciunt plenam probationem, sed tantum indicium ad torturam, vel ad imponendum poenam extraordinariam. *Pegna in 3. par. direct. inquisit. questio. 64.* Alij autem testes fide digni & omni exceptione maiores, duo sufficiunt ad conuincendum de hæresi. *Sim. cit. tit. 64. n. 36. Direct. inquis. 3. par. quest. 71. Pegna. ib.*

Denuncians iurare debet, quod non ex odio vel animi passione denunciatur, interrogari debet an verba hæretica prolata fuerint serio vel iocose, vel referendo aliorum opinionem. duobus enim casibus extremis prolata, non causarent aliquem esse hæreticum. *Eymer. 3. part. direct. de form. examin. test.* grauius tamen esset puniendus, verba hæretica etiam iocose proferens, vbi adesset periculum scandali.

Examinandi sunt testes in causa hæ-

resis adhibito Notario & duabus personis grauibus, quæ in defectu Clericorum possunt esse laici. *Pegna. loc. citat. quest. 63.*

5. Non debet concedi procurator hæretico postquam conuictus est de hæresi, si autem esset tantum delatus vel suspectus, & negaret se esse hæreticum, non potest illi denegari procurator per quem se defendat. *Pegna. cit. 2. par. direct. commen. 10. Siman. loc. cit. tit. 15.* qui docet procuratorem huiusmodi prius iurare debere se bona fide iustus saltem medijs defensurum, & si cognouerit causam iniustam illam se deserturum.

Non debent etiam reuelari nomina testium, vel denunciatoris. *cap. statuta. lo. cit. in 6.* nisi fuerit socius criminis, vel si non adit periculum vindictæ. *Pegna. cit. in 3. p. com. 348.*

6. Appellationis remedium hæretico condemnato non est concedendum. *c. vt inquisitionis. lo. cit. Siman. cit. tit. 6.* nisi ab interlocutoria. *Pegna. loc. cit. com. 31.* seu ante prolationem sententiæ. *Felin. in cap. sicut. de Simon. Maran. part. 5. de appellat. num. 288.*

7. Cautus pendente non est admittendus ad audiendum Missam neque illi concedi debet Confessarius, nisi in periculo mortis, si fuerit conuersus. *Sim. loc. cit. tit. 16. num. 30.*

8. Variè autem defertur aliquis pro crimine huiusmodi. aliquando enim defertur ex suspitione leui, vt quia semel dixit ex ira verba hæretica vel blasphema, vel sustinuit excommunicationem per annum, incurrit enim talis suspitionem de hæresi, non tamen est hæreticus. *Arm. loc. cit. num. 3. Eymer. in 2. part. direct. quest. 46.* vbi & alias suspiciones huiusmodi refert, & pro talibus facta abiuratione de leui, imponitur poenitentia salutaris, & regulariter non proceditur

ceditur ad torturam in talibus. *Genuen. in pr. ix. cap. 84.*

Aliquando defertur quis ex suspitione vehementi seu violenta, quas in casu hæresis, nil differre testatur. *Genuen. loc. cit. num. 7.* & violentæ suspiciones sunt, vt si quis ad omnem animi motum sæpius blasphematur, seu verba hæreticalia profert, qui inuocat Dæmones verbis deprecatis, qui in fortilegijs sacramenta vel sacramentalia admiscet, qui viuente vna vxore contrahit cum alia, qui vocatus ad respondendum de fide latitat, & propterea excommunicatus per annū in excommunicatione persistit. Quin imò perseuerans in excommunicatione ex quacunq; causa cōtra se lata, non caret suspitione hæreticæ prauitatis, contemnens nimirū mandata Ecclesiæ. *c. excommunicamus 1. S. qui autem iun. gl. de hæret. Abb. in c. 1. nu. 27. de iudic. & in cap. postulasti. de homicid. & alios multos casus enumerat Eymmer. loc. cit. p. 2. q. 47.*

10. Vehementer etiā suspectus est de hæresi qui in confessione pœnitentē ad libidinē sollicitat, & talē puniendum esse vt hæreticū & male de sacramento pœnitentiæ sentientem, patebit ex rescripto Apostolico sequenti.

Venerabili fratri Archiepiscopo Hispanensi in Regno Hispaniæ hæreticæ prauitatis Inquisitori Generali, Pius Papa IV.

Venerabilis frater, salutem & Apost. benedictionem. Dum sicut nuper nõ sine animi nostri molestia, accepimus, diuersi Sacerdotes in Regni Hispaniarum atq; etiam in ciuitatibus & Diocesis curam animarum habentes, siue eam pro alijs exercētes, aut alias audiendis con-

fessionibus pœnitentium deputati in tantam proruperint iniquitatem, vt Sacramento Pœnitentiæ in actu audiendæ confessiones abutantur, nec illi & qui id constituit Domino Deo & Saluatori nostro Iesu Christo iniuriã facere vereantur; mulieres videlicet pœnitentes ad actus inhonestos dum earum audiunt confessiones alliciendo, & pronocando, seu allicere & pronocare tentando & procurando, ac loco earū per Sacramentū huiusmodi creatori nostro reconciliationis, grauiorū peccatorum mole eas onerando & in manibus Diaboli tradendo, in Diuina Maiestatis offensam, & animarum perniciem, Christi fidelium scandalum non modicum. Nos animum inducere nequiunt, quod qui de fide Catholica rectè sentiunt Sacramentis ab Ecclesia Dei institutis abutantur, aut illi iniuriam faciant, fraternitati tuae de cuius eximia pietate, virtute atque doctrina plurimum in Domino confidimus, per presentes committimus & mandamus, quatenus per te vel alium seu alios à te deputandum seu deputandos, contra omnes & singulos Sacerdotes dictorum Regnorum ac illarum ciuitatum & Diocesium, de præmissis quomodolibet diffamatos, tam saculares, quam quorumuis etiam exemptorum ac Sedi Apostolicæ immediatè sub iectorum ordinū Regularis, cuiuscunq; dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis & præminentia existant, tam super præmissis, quam super fide Catholica, & quid de ea sentiant, diligenter inquiras, & iuxta facultatum tibi contra hæreticos, aut de hæresi quouis modo suspectos à Sede Apostol. concessarum continentiam, & tenorem

proce-

præcedas, ac culpailes repertos iuxta excessuum suorum qualitatem, prout de iure fuerit faciendum, debita præcedente degradatione, secularis iudicis arbitrio puniendos tradendo. Non obstant. C. Dat. Romæ, Ann. 1561. die 16. April.

De hæresi item suspectus est vehementer, qui Officium inquisitionis quo minus contra reos procedat, impedit, Domum Inquisitionis inuadit, portas infringit, testes deponere volentes verberat, seu auxilium ad hoc præstat. cap. vt inquisitionis in 6. cit. & contra tales aggravauit pœnas Pius V. Constitutione sua, vt sequitur.

Si de protegendis, & infra. Hoc igitur generali Constit. de fratrum nostrorum consilio sancimus, vt quicumq; siue priuatus, siue tota ciuitas, siue populus, siue dominus, Comes, Marchio, Dux vel potiore titulo illustriss. quemuis ex Inquisitoribus, Advocatus, Procuratoribus, Notarijs, alijsq; ministris prædicti officij, vel Episcoporum id munus in sua Diocesi, aut Provincia obeantium, seu accusatorem, denunciatorem, aut testem in causa fidei, quomocunq; productum vel euocatum occiderit, verberauerit, deiecerit, seu perterritus fecerit, quiuè Ecclesias, ades, aliasuè res, siue publicas, siue priuatas officij, aut ministrorum expugnauerit, inuaserit, incenderit, expilauerit, aut libros, literas, auctoritates, exemplaria, registra, protocolla, exempla, scripturas, aliauè instrumenta siue publica, siue priuata vbicumq; posita cõbuserit, diripuerit, seu inuenerit, seu ex incendio aut direptione, aut alio quocunq; modo illa exportauerit, seu qui in conflagratione, expugnatione, aut direptione etiam mer-

mis, siue capiendi, siue amburendi, siue surripiendi causa fuerit, siue res aut personæ seruari defendiuè prohibuerit, quiuè carcerem aut aliam custodiam, seu publicam seu priuatam effregerit, vinctum extraxerit, seu emisserit, capiendum prohibuerit, captumq; eripuerit, receperit, occultauerit, seu facultatem effugiendi dederit, seu iusserit id fieri: qui cæcum concursu uè fecerit, siue vt aliquid prædictorum fieret, homines accommodauerit, siue alias auxiliu, consiliu, aut fauorem, publicè vel occultè in quolibet prædictorum scienter præstiterit, licet nemo occisus, nemo verberatus, nemo extractus, emissus, vel ereptus, nihil expugnatum, nihil effractum, succensum, direptum uè; nullum deniq; damnum re ipsa sit secutum, nihilominus is sit anathemate presentis Canonis auctoritate ligatus, idem quoque læsæ maiestatis reus, dominio, dignitate, honore, feudo, ac quocunq; alio beneficio temporali, & perpetuo eo ipso priuatus seculari iudicis arbitrio relinquatur, qui de eo illas ipsas pœnas exigat, quæ damnatis primo capite dictæ legis per Constitutiones legitimas irrogantur, bonis rebusq; omnibus sisci iuribus applicatis, vt etiam est de damnatis hereticis per Sanctiones Canonicas institutum: eius filij paterna infamia omnis & cuiuscunq; hereditatis, successionis, donationis & legati, siue propinquorum, siue extraneorum omnino sint expertes: eisdem prætere a portæ nunquam pateant dignitatum. Nemo autem expurgationem habere, aut causam vllam proponere vel præterendere possit, qui tantum nefas in contemptum, & odium huius officij admiserit, nisi cõtra-

riam per claras probationes docuerit fecisse. Quod porro de prædictis eorumq; filiis statuimus, illud idē de omnibus Clericis & Presbyteris secularibus, & quorumvis Ordinum etiam exceptorum Regularibus, & quocumq; etiam Episcopali, & maiori dignitate præditi, ac etiam præuilegiis quomodocumq; suffultis decernimus exequendum, ita ut ipsi beneficiis & officiis omnibus Ecclesiasticis præsentium auctoritate priuati, per Iudicē Ecclesiasticum hæreticorum more degradentur, demum potestati seculari traditi, pœnis prædictis Laicorum instar subiiciantur. Pontificū tamen causis nobis, & successoribus nostris reseruatis, ut requæsita, & nobis renunciata contra eos ad depositionem & alias pœnas prædictas procedamus, uti criminis atrocitas videbitur postulare. Quicumq; autem pro talibus veniam petere, aut alias intercedere tentauerint, in easdem illas pœnas, quæ in hæreticorum fautores à Sacris Constitutionibus inferuntur, ipso facto se nouerint incidisse. Verum si quis etiam huiusmodi criminum conscius, vel affinis, siue Religionis studio, siue pœnitentiæ ductus rem adhuc incognitam retexerit supplicio liberetur. Cæterum eā omnium & quorumcumq; absolutionum rationem à prædictis criminibus, nec non habitacionum & restitutionū etiam ad famam & honores ita deinceps habendam optamus, ut successores nostri nullas, nisi saltem semestri post cuiusq; assumptionem ad huius dignitatis fastigium excusso, ac precibus apud supremum officium inquisitionis hic institutum verificatis concedant. Decernentes omnes & quascumq; huiusmodi absolutiones, habilitaciones, & re-

stitutiones quæ precibus sic non verificatis de cætero fiant, nemini prorsus prodesse, sed nec præsentibus, nisi toto ipsarum tenore ad verbum inserto, & gratia ex certa Rom. Pont. scientia facta, & propria manu subsignata, vlla in parte derogari vel derogatū cēseri debere, & si illa ex quacūq; causa aliter derogari cōtingerit, derogationes huiusmodi nullius prorsus fore roboris & momenti. Iubemus igitur vniuersos & singulos Patriarchas, Primate, Archiepiscopos, Episc. & cæteros Ecclesiarum Prælatos per vniuersum orbem constitutos, ut per se vel alii seu alios præsentis literas, aut eorum exempla in suis quicq; Prouinciis, Ciuitatibus, Diocesibus, & locis solemniter publicari, & quantum in se est firmiter obseruari procurent, contra dictores, &c. Non obstantibus, &c. Datum Romæ, ann. Incarnat. Dom. 1569. Kal. April.

Processu contra hæreticum formato, si ex eo conuincitur hæreticus formalis in casibus à Paulo Papa IV. & deinde à Clem. VIII. prohibitis, etiam pro prima vice tradendus est Curie seculari. Constitutio Clem. est, ut sequitur.

Dominigregis, & infra. Cum itaq; fel. recor. Paulus Papa IV. Prædecessor noster ad quorundam hominum iniquitatem coercendam, qui non solum diuersas hæreses profiteri, sed etiam ipsius fidei fundamenta negare præsumebant, suoq; exēplo multos in interitum animæ traherent, quadam sua perpetuo valitura constitutione, qua incipit: Cum quorundam hominum prauitas: ut huiusmodi homines à suis erroribus intra certum eis tunc præfixum tempus resipiscerent, paterna monitione & requisitione, nec

ne nec non cum ipsorum resipiscendum à quibuscunq; censuris & pœnis Ecclesiasticis & temporalibus plenissima absoluteione, sanciuerit, vt quicunq; tam ea-tenus lapsi fuissent, & infra tempus praefixum non resipuissent, quam qui in posterum prolaberentur in hos errores, aut eorum aliquem, qui nimirum asseruissent, dogmatizassent, vel credidissent Deum Omnipotentem non esse trinum in personis, & incomposita omnino indiuisag; unitate substantia, & vnum vnacumque simplici Diuinitatis essentia, aut Dominum nostrum Iesum Christum non esse verum Deum eiusdem substantia per omnia cum Patre & Spiritu Sancto, aut eundem secundum carnem non esse conceptum in utero Beatissima semperq; Virginis Mariae de Spiritu Sancto, sed sicut ceteros homines ex semine Ioseph, aut eundem Dominum & Deum nostrum Iesum Christum non subisse acerrimam Crucis mortem, vt nos à peccatis, & ab aeterna morte redimeret, & Patri ad vitam aeternam reconciliaret, aut eandem Beatiss. Virginem Mariam non esse veram Dei Matrem, nec persistisse semper in virginitatis integritate, ante partum scilicet, in partu, & perpetuo post partum, pro subuersis & relapsis in haeresim haberi, & vt relapsi Curia seculari tradi, & per ipsam Curiam debitis pœnis in relapsos statutis puniri posse in omnibus, perinde ac si verè & realiter in haeresim relapsi essent, & eos relapsos esse constaret, prout in praedicta Constitutione sub Dat. Roma apud S. Mar. um. 7. Id. Aug. Pont. sui anno primo edita, plenius continetur. Eo tamen huiusmodi impiorum hominum proru-

pit temeritas, & praetextu ignorationis huiusmodi Constitutionis, ac pœnarum in eadem Constitutione inflictarum, se illi minime subiaccere, nec vobnoxies esse putent, ac propterea se ab eisdem pœnis liberari, & absolui posse praetendant. Nos igitur animaduertentes (vt idem quoq; Paulus praedecessor bene animaduertit) huiusmodi errores tā graues ac nefandos existere, vt illi qui in eos incidunt, nullam prorsus excusationē habeant, sed subuersi potius & immunes quam haeretici merito dici possint, propterea vt illi debita animaduersione omnino puniantur, nec à praefatis erroribus vlla excusatione de cetero se tueri valeant. Motu proprio & ex certa scientia ac matura deliberatione nostra, deq; Apostolica potestatis plenitudine, hac nostra perpetuo valitura Cōstitutione dicti Pauli praedecessoris vestigijs inhaerentes, ac eius Constitutionem praedictam quoad pœnas in ea contentas innouantes, ac perpetuo confirmantes & approbantes, supra dictos omnes & singulos qui hactenus in similes errores, aut eorum aliquē lapsi sunt, aut in posterum prolaberentur, ac tēta dictorum errorū gravitate & enormitate cuiuscunq; dignitatis gradus, ordinis, vel conditionis existant, nulla illis etiā ignorantia supra dicta Constitutionis excusatione suffragante, pro subuersis & relapsis in haeresim haberi, & tanquam relapsos Curia seculari tradi, ac per eandem Curiam debitis pœnis in relapsos statutis puniri posse, auctoritate apostolica tenore praesentium perpetuo statuimus. Non obstantibus, &c. Datum Roma, die 3. Febr. 1603. Pontif. ann. vndecimo.

Qui item hæresim Principi persuadere contauerit, similiter brachio sæculari statim tradi debet. *Siman. lo. cit. c. 47. nu. 68.*

In alijs autem criminibus seu erroribus conuictus hæreticus pro prima vice, si non sit pertinax, non traditur Curie sæculari, sed facta abiuratione, poena arbitraria puniri debet. *c. ad abolendam. lo. cit. in 6. de cuius moderatione videri potest Siman. cit. c. 46. & 47. Pegna. lo. cit. com. 139. qui dicit posse aliquando in huiusmodi delictis poenam pecuniariã imponi in loca pia, vel pro custodia domus inquisitionis conuertendam.*

Si autem reperiaturs elapsus, vel in errore obstinatus, tradi debet Curie sæculari. *c. ad abolendam. cit. & à Iudice sæculari igne cremari; quam poenam antiquissimo more infligi solitam hæreticis deducit eruditè Siman. lo. cit. tit. 46.*

Nec Iudex Ecclesiasticus ob huiusmodi traditionem, ex quo sequitur mors, incurrit irregularitatem. *Conar. in Clem. si furiosus. de homic. p. 2. §. 5. Siman. cit. tit. 34. num. 47. Relapsus autem quoad propositum dicitur, qui post abiuratam hæresim iterum in eam incidisse conuincitur. cap. accusatus. lo. cit. in 6. Siman. lo. cit. tit. 57. num. 3.*

Si vero non fuerit plene probatum, nec sit confessus, indicio tamen præcelsent violenta, obiurare debet accusatus errorem de vehementi, & pro facto scandaloso, ex quo suspicio oriebatur, arbitrio Iudicis puniri. *Gen. loc. cit. n. 8.*

Quomodo autem euitandi sint hæretici, nec admittendi ad conuersationem fidelium, attingemus infra cum agemus de excommunicatione.

Hoc eodem loco rectè aliqua dici possunt de Iudæis, quippe quos ab Inquisitoribus hæreticæ prauitatis, vel E-

piscopis puniri posse in certis casibus ordinauit Greg. XIII. Constitutione sua, vt sequitur.

Antiqua Iudæorum improbitas, qua Diuina bonitati semper restiterunt, tanto execrator consistit in filijs, quanto ipsi ad cumulandam patrum suorum mersuram in Dei Filio repudiando, eiusq. in mortem nefariè cõspirando grauius deliquerunt, qui propterea suis effecti maioribus nequiores proprijs sedibus expulsi, atque in omnes dispersi orbis terrarum regiones, seruitutiq. perpetuæ mæcipare non maiore in cuiusq. ditione clementiã, quam in Christianorũ Prouincijs, maxime verò in Apostolica pietatis gremio inuenerunt, qua pro eorum conuersione laborans, eos misericorditer recepit, atque in cohabitatione vna cum filijs suis sustinuit, ad veritatisq. lumen allicere pro semper studio conata est, rebusq. ad vitã necessarijs iuuuit, iniurijs & contumelijs prohibuit, multis deniq. beneficentiã sua priuilegijs circummuniuit. Illi verò nullis beneficijs mansuesacti, nihilq. de suo pristino scelere remittentes, Dominum nostrum Iesum Christum in calo triumphatẽ, adhuc in Synagogis suis, & vbiq. persequuntur, Christi quoq. membris infestissimi, non desinunt in Religionem Christianam horrẽda facinora quoditie magis audere. Quibus nos ne pietatis nostra puritas polluatur, aut à fidei mancipijs Christo Christianorumuẽ nomini impune illudatur, obuiare volentes. Statuimus ac etiam declaramus Inquisitores hæreticæ prauitatis libere procedere posse in omnibus causis, & casib. qui sequuntur.

Si quis Iudæus aut Infidelis in ijs quæ circa fidem cum illis nobis sunt com-

munia veluti Deum vnum & aternum, omnipotentem creatorem omnium visibilibus & invisibilibus, & similia, non esse asseruerit, predicauerit, vel priuatim alicui insinuauerit.

Si Demones inuocauerit, consuluerit, aut eorum responsa acceperit, ad illosuè sacrificia aut preces ob diuinationem aliamuè causam direxerit, aut quid eis immolauerit, vel thuris alieriusuè rei fumigationes obtulerit, aut alia quouis impietatis obsequia praestiterit.

Si Christianos verbo, facto, vel exemplo aut alio quouis modo nefaria huiusmodi docuerit, vel ad ea perpetranda perduxerit, aut perducere attentauerit.

Si Saluatorem & Dominum Nostrum Iesum Christum purum hominem vel etiam peccatorem fuisse, matremuè Dei non esse virginem, & alias huiusmodi blasphemias, quae per se haeretica dici solent, in Christiana fidei ignominiam, contemptum, aut corruptionem impie protulerit.

Si cuiusuis eorum opera, auxilio, consilio, vel fauore aliquis Christianus à fide desierit, quãq; semel susceperat abnegauerit, vel ad Iudaorum seu aliorum infidelium ritus, ceremonias, superstitiones vel impias sectas transierit, vel redierit, seu in haeresim aliquã inciderit, aut qui ut Christi fidem abneget, seu in haeresim incidat, opem, consilium, auxilium vel fauorem quomodocunq; praestiterit.

Si quis Catechumenum seu quemcunque ex Iudaïs aut infidelibus Deo inspirante ad fidem Christianam venire volentem, post declaratam nutu, verbo, facto aut quocunque alio modo eius voluntatem, à fide vel fidei instructione aut

à sacri baptismi susceptione retrahere, auertere, vel dehortari, aut ne ad fidem veniat, neuè regenerationis lauacro abluatur, quouis modo impediuerit.

Si quis Apostatas haeretico suè scienter domi suae acceptauerit, aluerit, comertu inuenerit, seu quouis modo cibaria vbicunque praeberit, aut dona, vel munera dederit, vel miserit, aut de loco ad locum deduxerit, seu associauerit, vel deducendos seu associandos curauerit, aut sumptus ministrauerit, duces comitesuè illis adiunxerit; vel ne ab eis perpetrata deprehendi aut inuestigari queant fecerit. Quicq; dictos Apostatas aut haeticos scienter aliquomodo receptauerit, occultauerit, defenderit, aut eis opem, consilium, auxilium vel fauorem quomodolibet praestiterit.

Si libros haeticos vel thalmudicos aut alios Iudaicos quomodolibet damnatos, aut alias prohibitos tenerit, custodierit vel diuulgarit, vel in quacunque loca detulerit, aut ad eam rem operam suam accommodauerit.

Si Christianos deriserit, redemptionisq; nostrae hostiam salutarem in ara crucis immolatam, Christum Dominum, ludibrio & despectui habens, quando-cunaue, maxime vero in sacro pasche- ues die agnum suae ouem aut quid aliud cruci affixerit aut appenderit, in eam uè conspuerit, seu quodcunque contra ipsam fecerit.

Si nutrices Christianas contra sacrorum canonum statuta diuersorumque Romanorum Pont. praedecessorum nostrorum sanctiones adhuc retinuerit, aut eas retinens, die qua sanctissimum Eucharistia Sacramentum sumpserint,

lat.

lac vno vel pluribus diebus in latrinis, cloacas vel alia loca effundere cogerit.

In quibus casibus vniuersis & singulis omnes prædicta prauitatis inquisitores, omnium Regnorum, Prouinciarum, Cuiusdam, Dominiorum & locorum vniuersi orbis Christiani Iudices, in suis quemque locis perpetuo delegamus, vt super his contra Iudaos atq; infideles quoscunque simul vel separatim, prout in causis fidei iuxta Sacrorum Canonum formam, nec non officij Inquisitionis huiusmodi constitutiones, diligenter inquirent & procedant, & quos in aliquo vel aliquibus horum flagitiorum excessibus culpabiles repererint, in eos pro culpa modo ac etiam pro criminum numero vel multiplicatione, aut consuetudine delinquendi flagra, remigia, etiam perpetua, rerum quoque publicationes, exilia, aliaq; atrociora decernant, & alia de eis exempla edant, quæ sceleratos illos deterreant ab huiusmodi flagitijs in posterum admitrendis. Hos enim Venerabilibus fratribus nostris, S. R. E. Cardinalibus Inquisitoribus generalibus, nec non Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, & alijs locorum Prælatibus, ac etiã alijs prædictis Inquisitoribus in virtute sanctæ obedientiæ districtè præcipimus & mandamus, vt presentes nostras litteras in ciuitatibus & locis cuiq; subiectis publicare & iuxta tenorẽ illarũ procedere, ipsarũq; debita executioni mandare procurent. Decernentes irritũ & inane, & c. Non obstantibus Constit. & ordinationibus Apostolicis nec non exemptionibus, & c.

Dat. Romæ Ann. Incarn. 1587. Kal. Iun.

Et quod ad thalmudicos libros atti-

net, seuerius illorum detentores per Inquisitores seu Ordinarios puniri voluit Clem. VIII. Ordinatione subinfertur.

Cum Hebræorum, & infra. Omnibus & quibuscunque vniuersitatibus Hebræorum, eorumq; singulis tam in temporali S. R. E. ditrone, quam etiam extra eam vbiuis locorum, & quibusuis Christiani orbis partibus constitutis perpetuo prohibemus, ne quosuis libros, & codices impios thalmudicos sapè damnatos, vanissimos Catholicos, atq; nefarios à prædecessoribus nostris prohibitos & condemnatos, nec non opera, commentaria, tractatus, volumina, & scripta quacunque, tã lingua hebræica, quam quauis alia hætenus conscripta aut versa edita & impressa, ac in posterum conscribenda aut vertenda, edenda vel imprimenda, continentia, seu continetes tacitè vel expressè hæreses vel errores contra sacras veteris legis & testamenti scripturas: nec non contumelias, impietates, blasphemias contra Deum, Sanctissimã Trinitatem, & Saluatorem nostrũ Dominum Iesum Christũ, eiusq; sanctam Christianam fidem, ac Beatissimã ipsius Genitricem semper Virginẽ Mariã, & Beatos Angelos, Patriarchas, Prophetas, Apostolos, aliosq; Sanctos Dei, Sanctissimam Crucem, Sacramenta noua legi, sacras imagines, Sanctam Catholicam Ecclesiam & Sedem Apostolicam contra Christi fideles, præsertim Episcopos, Sacerdotes & alias Ecclesiasticas personas atq; etiã contra nuper ad eiusdem Christi fidem conuersos ac Neophytos, & alias contra religionem Catholicã vel in quibus etiam impudica & obscena narrationes memerantur etiã sub prætextu quod expurgata fuerint, vel

Quod donec

donec expurgentur, siue quod de nouo typis excussa fuerint mutatis nominibus, vel etiam subobtentia seu tolerantia aut permissione (vi præcedunt) Secretarij aut cuiusvis personæ Sac. Conc. Trid. aut indicis librorum prohibitorum per rec. me. Pium PP. IV. Prædecessorem nostrum editi, vel cuiusvis indulti Apostolici, aut licentia per S. E. R. Cardinales etiam Legatos, aut Camerarium seu Camera Apost. vel Nuncios etiam cum potestate Legati de latere, aut locorum Ordinarios seu Inquisitores heretica prauitatis forsitan quomodolibet concessa aut quouis alio quaesito colore, legere, habere, vel retinere, emere vel vendere, aut euulgare villo modo audeant, vel præsumant; Omnes vero & quascunq; facultates, litteras, permissiones, indulgentias, tolerantias legendi, tenendi etiam ad tempus certum vel incertum vel ad effectus prædictos, & sub similibus vel alijs prætextibus quacunq; ut præfertur prohibita scripta volumina, libros, & alia suprædicta quibusvis iudeis in genere vel in specie à prædecessoribus nostris & dicta Sede Apost. seu eius Legatis etiam de latere vel Nuncijs, aut Inquisitoribus heretica prauitatis, aut locorum Ordinarijs, vel quibusvis alijs quauis dignitate vel auctoritate fungentibus, etiam S. R. E. Cardinalibus eiusq; Camerario seu Camera prædicta sub quibusvis verborum formis & conceptionibus & quibusvis etiam derogatorijs derogatorijs clausulis, ac vim contractus inducentibus irritantibusq; & alijs decretis etiam motu proprio & ex certa scientia, deq; Apostolica potestate plenitudine, seu ad quorumcunq; Principum etiam Regali, Ducali, vel alia quacunq;

præeminētia fulgentium instantiam, vel eorum intuitu concessas, auctoritate & tenore præmissis reuocamus, irritamus, & annullamus, ac pro reuocatis, irritis, & penitus infectis in perpetuum haberi volumus. Districtius inhibentes tam quibuscunq; ex prædicta quauis auctoritate, & facultate suffultis personis, ne huiusmodi licentias, tolerantias, indulgentias quoquo modo concedere, quam iudeis, ne illis sic per præsentis reuocatis, aut post hac forsitan de facto concedendis utri, aut earum prætextu se alius quomodolibet libros prædictos retinere, legere, deferre emere, vendere, de nouo edere præsumant.

Quin imò si quos ad præsentem habent eos statim intra decem dies Roma in officio sancta Rom. & Vniuersalis Inquisitionis, extra urbem vero intra duos menses à die publicationis præsentium numerandos, locorum Ordinarijs seu Inquisitoribus heretica prauitatis, à quibus postmodum absq; alio mandato nostro nulla interposita mora comburatur, exhibere, tradere, & consignare omnino teneantur & debeant. Præcipientes tamen ipsis iudeis, quam quibuscunq; Typographis, Bibliopolis seu Mercatoribus & alijs quibuscunq; Christi fidelibus, etiam cuiuscunq; status, gradus, ordinis, vel conditionis existentibus sub pœnis amissionis librorum, & publicationis omnium bonorum fisco, eius Principis, in cuius ditione libri reperi fuerint applicandorum, ac alijs etiam grauioribus & corporis afflictius arbitrio Diocesani, ac etiam Inquisitoris si inibi fuerit, statuendus ac moderandus; nec non quoad Christianos etiam excommunicationis maioris late sententia per vnumquemq; contra facientem, eo ipso

ipso incurrenda, ne huiusmodi libros & alia scripta superius prohibita & praeferantur, retinere, habere, legere, edere, typis excudere, seu imprimere, describere, ve lexemplare, aduehere, emere vendere, donare, commutare, aut alias quomodolibet distrabere vel alienare. Neue quisquam etiam sub praedictis & alijs pœnis contra fautores Apostatarum à fide & hereticorum à sacris Canonibus & Constitutionibus Apostolicis institutis ipsis Hebrais pro habendis, scribendis seu imprimendis huiusmodi libris, vel undecumq; afferendis seu transuehendis, aut pro eorundem legendorum licentia de cetero impetranda opem, consilium, auxilium vel fauorem prestare aut impendere quoquomodo audeat. Quocirca Venerabilibus fratribus nostris à S. R. E. Cardinalibus aduersus hereticam prauitatem in toto terrarum orbe generalibus Inquisitoribus, quam etiam Patriarchis, Primatibus, Archiepiscopis, Episcopis, ceterisque locorum Ordinarijs & Inquisitoribus quibuscumq; eiusdem hereticæ prauitatis, in quibusuis Regnis, Prouincijs, & ciuitatibus pro tempore existentibus per apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, & eorum singuli in ciuitatibus, terris & locis, ubi Iudei commorantur, tã in eorum Synagogis, & locis publicis, quam priuatis domibus aut officinis, & alias ubiq; locorum etiam apud Bibliopolas Christianos praedictos sic prohibitos libros & scripta per se vel aliũ seu alios ab eis deputãdos diligentissime perquirãt, & cõtra eos qui super retentione huiusmodi culpabiles reperti fuerint, ad praedictarum, & aliarum etiam grauiorum eorum arbitrio pœnarum executio-

nem procedant, Contradiçtores, nec non inobedientes quoscumq; eisue auxilium, consilium vel fauorem prestantes per opportuna iuris & facti remedia, appellatione postposita compescendo, inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auxilio brachij secularis. Non obstantibus, &c. Dat. Roma, Anno Incarnat. Domin. 1592. prid. Kal. Mart.

Eisdem Iudæos compellendos esse ab Ordinarijs accedere ad concionem seu lectionem ipsius ex sacra veteri lege faciendam, post antiqua Pontif. decreta ordinauit Gregor. XIII. sequenti Constitutione.

Sancta Mater Ecclesia, & infra. Presenti Constitutione generali precipimus omnibus Patriarchis, Archiepiscopis, & alijs Ecclesiarum praelatis etiam Cardinalibus honore praedictis, vt in suis quisque ciuitatibus, terris, & locis in quibus comperens aliquis numerus Iudæorum qui Synagogam constituat commorantur, curent sabbathi vel alio cuiusuis hebdomadis statuto die, ad Iudæos ipsos in locũ praestitutum, non tamen sacrum nec ubi sacra confici solent, conuocatos, per aliquem Magistrum in Theologia aliumue idoneum virum ab eis eligendum cum mercede congrua illi ex ipsorum Iudæorum collatione, aut alias prout commodius ei videtur habraicè si fieri poterit lingua peritum sermones vel lectiones haberi, in quibus illis exponantur scriptura veterũ testamenti Moysis scilicet & Prophetarũ, praesertim verò quae eo sabbatho leguntur seu lecta sunt in eorum Synagogis, iuxta sanctorum tamen Patrum interpretationes, & verum Catholica Ecclesia sensum, ac in eis disseratur de veritate Christiana fidei, de:

16.

6810

certo Aduentu, & Incarnatione Filij Dei, illiusq; natiuitate, vita, miraculis, passione, morte, sepultura, descensu ad infernos, resurrectione, in caelum ascensione, de eius Euangelio in toto terrarum orbe per Apostolos eius & alios sanctos predicato, innumeris atque clarissimis virtutibus, & illustrium miraculorum gloria confirmato, ac de eius spiritali & vero regno, & de impio idolorum cultu sublato, & gentium uocatione, de perpetua Hierusalem, & terra eorundem Iudaorum desolatione, tum ipsorum ubique terrarum dispersione & captiuitate, & de alijs similibus argumenti dogmatibus & articulis ex lege & Prophetis, de Diuina praeterea & irrita Iudaorum aduentus Messiae, & carnalis illius Regni expectatione, de uana eorum qua saepe quinimo quotidie eos frustrata est, spe reditus in terram promissionis & restorationis tertij templi, & demum de multiplicibus & varijs erroribus & haeresibus eorum, in quas miserime se demerferunt, postquam Christum Dominum in carne uenientem agnoscere noluerunt, & de falsa per eorum Rabinos tradita, sacrarum scripturarum interpretatione, quarum literam & sensum, fabulis, mendacijs, & varijs dolis & modis torquentes, corruperunt & deprauarunt, & haecenus corrumpere & deprauare non sinunt, de quibus omnibus alijs qua eos possint ad agnitionem fidei, ad errorum suorum correctionem, ad orthodoxamq; fidem conuertere, pro loci, temporis, sumptibusq; argumenti ratione prudenter agant, ueris & ex sacra scri-

ptura deproptis demonstrationibus, uul-lacum obreccatione aut iracundia, sed magna cum charitate & modestia ueritatis lumen illis aperire conentur. Ad quos sermones & lectiones uolumus uniuersos & singulos utriusq; sexus, Iudaos à duodecim annis supra, infirmitate aut alia legitima causa, de qua Ordinarios docere debeant, non impeditos, in ciuitate & locus, ut praefertur, habitantes, uel aliunde aduenientes, etiamsi inibi domicilium non habeant, ita per circuitum conuenire, ut tertia saltem eorum pars, nec unquam minor semper adsit. Quod si facere neglexerint, interdicti cum fidelibus commercij, & alijs poenis arbitrio Ordinarij pro contumacia modo imponendis, donec satisfecerint competenter, ad ipsos sermones audiendos compellantur. Si quis uero de numero fidelium ita fuerit salutaris, aut suae aut proximi sui, de quo uniuersusq; mandatum est, immemor, qui eos à salutaribus huiusmodi sermonibus seu lectionibus directè uel indirectè abduxerit, aut impediuerit, seu contederit quoquomodo, excommunicationis sententia sit eo ipso ligatus, & contra eum ad alias poenas Ordinarij arbitrio omnino procedatur. Caterum Imperatorem, Regesq; & Principes omnes, nec non Respublicas, Magistratus, & Dominos temporales, seculares rogamus & obtestamur in Domino, ut Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis & alijs Ordinarijs praedictis, eorumq; Vicarijs & ministris suum in praemissis auxilium praestent, &c. Datum Roma, Ann. Incarn. Dom. 1584. 3. Cal. Septemb. Pont. ann. 13.

ARTI-